AVGVSTVS.

SERMO IN ADORATIONEM VENERABILIVM CATENARVM ET GLADII SANCTI ET APOSTOLORVM PRINCIPIS PETRI, AVTHORE S. IOHANNE* Chrysostomo Archiepiscopo Constantinopolitano. Habetur in Simeone Metaphraste.

AN. 439.

*Huius orationis authorem S. Proclum, vel S. Germanum putat Bar. in Martyr. & anno 439.

I. QVICVNQVE diuino Apostolorum summi Petri amore allecti ad eius panegyrim ac diem festum celebrandum parati, & eius diuinis retibus capti, incolumesque seruati, illius Theologiæ lumine illustrati sumus, communem panegyrim hodie celebrantes, ad eiusdem laudum præconia linguam nostram dirigamus. Multis quidem de causis beati Apostoli Petri memoriam die festo & laudatione dignam esse censemus, non minimè autem propter Apostolicæ dignitatis gradum, & Euangelicæ prædicationis cursum ac doctrinam, admonitionesq;, quibus in dispersione gentium versantes Iudæos instruebat: illos enim eò maiore cura & solicitudine prosequebatur, quod ex illis originem duxerat. Quæ omnia cùm ad laudum materiam suppeditandam idonea esse iudicentur atque assumantur, omninò valent ad Apostolum ipsum summo laudationis præconio extollendum. Sanctum enim ac iustum est, eo quod ex his, quæ in lege diuina scripta sunt, eum, qui ad salutem nobis conferendam in mundum venit, tanquam in speculo quodam perspexerit, summis & meritis honoribus Apostolum ipsum prædicati: omnium verò maximè, quod in extremis temporibus Deum ipsum viderit, vnigenitum, inquam, Dei filium secum vnà versantem ac loquentem, & humanæ carnis, qua se induit, spectandæ, mysterijq; cognoscendi facultatem præbentem: in quo & suam Ecclesiam pro diuinæ illius vocis præmio, qua ipsum Dei filium esse prædicauit, ædificaturum se prædixit, & cælorum claues eius in se fidei arrhabonem se illi daturum, & eorum, quæ ab ipso in terris ligata aut soluta fuissent, in cælis sententiam confirmaturum promisit. Adde quod vocanti fratri, & ad Messiam sequendum inuitanti libenter obediuerit, & vocationem illam sequens, ad Christum venerit, & Cephæ appellationem, velut quoddam suæ in ipsum fidei signum atque imaginem acceperit: quodque ex eo tempore totus à magistro suo pendere, & eius amore inflammatus esse cœperit, ob idq; beneuolentiæ ardorem multis in rebus ac sæpe talem ostenderit, qualem nullus alius ex discipulis ostenderat.

I. Augusti. Dies festus S. Petri ad vincula.

Matt. 16.

Iohan. 1.

II. Hæc etsi tam magna sunt, vt humanas cogitationes exuperent, & orationis facultate maiora videantur, non tamen talia omninò sunt, vt aditum nobis & viam obstruant. Ad nostram enim vsq; imbecillitatem & humilem captum se demittit omnium Apostolorum summus, non solum propter commiserationem, qua præ cæteris nos homines prosequitur: sed etiam quod Magistrum suum imitatur, qui cum vsque ad serui formam se demiserit, eo ipso discipulos suos edocuit, non elatos, sed modestos esse, & cum humilibus submisse atque humiliter se gerere. Hilaris quidem dies ille festus est, & multo sancti Spiritus lumine illustris, qui eius martyrium nobis repræsentat, hoc est, crucem fixam, & Apostolum prompto animo ad eam ascendentem, manus ad extensionem vltro expansas, & Dominicæ passionis imaginem præ se ferentes, figuram crucifixionis non rectam, sed capite in terram deuoluto: quæ res eius in Magistrum reuerentiam significauit, cum semper summus ille Apostolus Magistro suo reuerentiam & primas, vt par erat, concesserit, suamq; humilitatem illius celsitati subiecerit, atque eo modo humilia & infima magis, quam summa & sublimia optauerit. Nihilo autem hac ipsa hilaritate inferior est hodierna celebritas: quippe quæ eorum causas præmonstrat, quæ postremò Apostolus passus est, & non minus, quam crucis eleuatio, ea, quæ antea passus fuerat, hæc indicat. quare & crux ipsa iucundior illi fuit, atque cæteris omnibus rebus optabilior. Hic enim dies venerandas eius catenas manifestas ostendit, & earum adorationem proponit, quibus Apostolus ipse deuinctus, multiplices eius, qui est malorum omnium origo, nodos ac machinas dissoluit, & quos diabolus adstrictos tenebat, eos ereptos à morte sempiterna liberauit.

Dies festus martyrij S. Petri.

S. Petrus crucifixus capite in terram deuoluto.

Nota quæ hic dicit.

III. Hæc pro diei festi argumento habentes, cum crucifixions causam his rebus conciliatam fuisse cognoscamus, & in vno eodemque Apostolo tam hæc, quàm illa facta & coniuncta contemplemur, ob id præsentem celebritatem à sacro martyrij die alienam non existimabimus. Itaque ex vtraque re vnam componentes, orationis laudibus & fidei ardore, quam maximè possumus, hodierno die celebritatem ipsam illustremus, eamque vt omni ex parte insignem & sacram, atque vniuerso mundo lumen conciliantem, & Dei voluntatem in Apostolo suo decorando præ se ferentem, sacris cantibus exornemus: hanc denique vt sancti Spiritus gratiam & lumen in animas illas, quæ sunt idoneæ, conferentem pro viribus nostris laudemus. Ita enim fieri poterit, vt si Apostolicarum

laudum sumus amatores, illum ipsum, quem honore prosequimur, ad misericordiam attrahamus, & nostræ laudationis, quam de illo instituimus, adiutorem habeamus. Eius enim linguæ gratiam mihi dari exopto, quam Spiritus sancti virtus lumen afferens concinnauit, & cælesti atq; arcanarum rerum doctrina ita repleuit, vt gentium nationes multis in locis dispersas, in propriam sagenam magnificentissimè concluserit.

Hoc autem loco, in Apostolicarum rerum pelago mentis aciem infigens, totus vertigine ac tenebris repletus, IV.
Esa. 5. & in me ipsum conuersus, clarissimi Esaiæ verba illa pronuncio: Miser ego, qui impurus sum, & labia impura habens, purissimas materias tractem, nulla ope mihi ad hæc ipsa rectè aggredienda spem afferente. Quamobrem ad Apostolicæ misericordiæ perfugium recurrens, tenui hac lingua de eius laudibus dicere conabor. Omitto nunc de eius ortu, de patria & parentibus aliquid dicere. Honesta quidem illa sunt, & auditu digna: sed mentem tamen obruerent, neque sinerent orationem longiorem de his rebus habere, quæ præstantissimæ sunt, & quarum memoria vtilis est ac salutaris. Diuinorum profecto signorum Apostoli huius, & miraculorum multitudo magna extitit: aliaque omnia, quæ Spiritus sancti gratia in illo habitans effecit, tot tantaque sunt, vt si velim singula scribere, (Decet enim de ipso dicere, quod Theologus quidam scripsit) nostrarum orationum vis satis esse non possit, quanuis ad eam rem tractandam audacter se ingerat.

Hic Apostolus, postquam vnigenitus Dei filius supra humanam conditionem in paterno solio arcano quo- V.
dam modo consedit, vnà cum reliquo Apostolorum cœtu erat ac viuebat, & communem cum illis Euangelij prædicationem exercebat, ac modò tribunali iudiciisque vnà præsto erat, modò ignominias & verbera vnà cum alijs
Actor. 5. Apostolis à Iudæis ipsis patiebatur: neque vnquam ab Apostolorum societate aberat, sed cum illis in ærumnis
for.* actus perferendis communicabat. Liber ille, qui Apostolorum * scripta continet, multa eius pericula percurrit, in quæ
Actor. 12. Apostolus ipse incidit, & quibus detentus fuit, multorumque miraculorum mentionem facit, quemadmodum
3. 4. admirabili quodam modo claudum illum sanauerit, & Ananiæ ac Saphiræ mortem ineuitabilem seuerissimè intu-
5. lerit, Tabithamque puellam à mortis ipsius laqueo ereptam vitæ restituerit, atque Cornelium Centurionem An-
9. geli præsentia edoctum instruxerit, & ad Christi fidem traduxerit: quemadmodum per vmbram corporis infirmos
10. homines firmos reddiderit: quot denique ærumnas sustinuerit, quàm sæpè comprehensus, & ante tribunalia con-
5. stitutus, & pro Christo ipso flagellis verberatus gauisus fuerit, quod dignus habitus sit, qui pro nomine Iesu mul-
Actor. 2. tas ignominias pateretur. Licet ex eodem libro discere, quam libera oratione apud Iudæos sæpè vsus fuerit: & quemadmodum ipse idiota ex illiterato ore sermones diuina sapientia refertos protulerit: vt precibus suis terram commouerit, ac turbam, quæ illuc conuenerat, ad Christi fidem attraxerit. Hæc, inquam, & quæcunque alia deinceps passus est & effecit, cùm tam multa sint, vt facile narrari non possint, oratio nostra summatim perstringens, ad vnum illud periculum enarrandum se conferet omnium grauissimum, & vitatu difficilimum, nam in eo effugiendo diuino quodam miraculo opus fuit. Quæ res & multam Iudæorum aduersus Apostolum immanitatem, & diuini auxilij celeritatem declarauit.

Herodes ille eius viri progenies, qui primus Hierosolymorum Rex fuit, cùm è Iudaico semine ortum du- VI.
ceret, & Iudaicum cultum teneret, zelo quodam excitabatur ad patrias institutiones ac leges defendendas, easque dissolui non patiebatur, quæ Apostolorum doctrina tolli ac funditus euerti videbantur. Ille igitur Iudæorum ira-
Actor. 12. cundis vocibus inflammatus, vt illis gratum faceret, furorem ac rabiem in Apostolos ipsos magis effundens, primum Iacobum fratrem Iohannis gladio interfecit. Quo loco diuinæ literæ eius ferociam atque inhumanitatem
Cæditur S. Iacobus Apostolus gladio. eo ipso significarunt, quod gladio Apostolum Iacobum ab eo interfectum dicunt. Poterat enim alio mortis genere Apostolum interimere, vel cruciatibus morti similibus subijcere. Sed vt Herodis mens feris etiam ipsis immanior, Apostoli verò Iacobi animus ad cædem illam subeundam æquissimus cognosceretur, instar ouis, quæ ad cædem trahitur, gladio interfectus, martyrium perfecte obiit. Ita igitur sacer Iacobus consummatus fuit, & martyrij morte
Matth. 20 Apostolicum cursum consignauit, calicem bibens, quem olim Dei sapientia illi bibendum prædixerat, & proprio sanguine baptizandum antea significauerat.

Actor. 12. Cvm autem videret gratum esset Iudæis, quod faceret, præterea & Petrum ipsum capere aggressus est. Quem VII.
cum cepisset, in carcerem coniecit, & tradidit quatuor quaternionibus militum, qui eum seruarent, eò quod essent dies Azymorum, volens post Pascha producere eum populo. Omnibus his historiæ scriptor verbis vsus est, vt Herodis in effundendo sanguine studium, eiusque in patranda cæde voluptatem innueret. Nihil enim, quod iustum esset, ante oculos propositum habebat, nihil honestum aut laudabile, sed quæ notationi suæ grata esse intelligebat, quæq; ad profanã Iudæorum voluntatem alliciendam spectabant, ea tantum ab illo dicebantur & fiebant. Quòd enim Apostolum ipsum tenuerit, & in carcere custodiendum tradiderit, mortemq; ipsam præsentem constituerit, totum hoc eo spectabat, vt Iudaicis votis satis omninò faceret. Namque putabant illud futurum, vt si Pe-
Herodes similis scribis & pontificibus in ne quitiis trum Apostolum de medio sustulissent, facile reliquos Apostolos superarent. Ille enim erat, qui contrarias voces emittebat, quique in conciliis, in iudicijs & in synagogis cum aduersarijs certabat, & Iesu nomen palàm prædicans, inuocato eius nomine, præcipua quædam miracula perficiebat. Licet autem illud considerare, quemadmodum & Herodes ipse studuerit similis esse scribis & Pontificibus, qui aduersus Christum insaniam & ra-
Matth. 26. biem effuderunt. Nam sicut illi dicebant, nè in die festo Iesus comprehenderetur, ne tumultus fieret in populo, vt post diem festum omninò in crucem acturi: ita & hoc loco post Pascha mortem Petro Herodes inferre constituebat. Cum igitur hi, ad quorum gratiam hæc faciebat Herodes, eadem senserint, quæ & illi, quos supra diximus, ijsdem & verbis, & operibus aduersus Apostolum vsi sunt, quibus & aduersus illius Magistrum superiores vsi fuerant.

In quatuor autem quaterniones militum custodiam distribuit, non vno in loco, sed pluribus, & paulùm à VIII.
se distantibus, vt custodia ipsa tutior ac munitior foret: vt si fortè Apostolus ipse à vinculis effugisset, & custodes,
Actor. 12. qui propiùs manerent, latuisset ab aliis deprehendi & capi posset. Sed Petrus, inquit, erat in carcere, dormiens inter duos milites, & ligatus catenis duabus: oratio autem fiebat assiduè pro ipso ab Ecclesia. Quænam fuit causa, vt tot diebus custodiretur, & non statim, adhuc furore Iudæorum efferuescente, & Petri Apostoli mortem sitiente, cædes ipsa Principi Apostolorum allata fuerit? Scriptoris quidem sententia hæc est, mortem propter dies azymorum prorogatam fuisse, quibus Iudæi seipsos purgantes, & ab omni turpi atque inhonesto facinore abducentes, diem festum Paschæ celebrabant, puris manibus sacrificium, quod in lege scriptum erat, contrectantes.
Exod. 12. Sed erat & alia eius rei causa. Cum enim Herodes ipse infinita rabie contra Petrum Apostolum redundaret, pluribus diebus eum detineri voluit, vt diuturniore cruciatu, mœroribus, inquam, ærumnis, catenarum pondere, ac morte, quam à fame ipsa inferendam sperabat, eorum deniq; militum, qui vna dormiebant, inhumanitate grauius
Quæ passus sit S. Petrus in carcere. affligeretur. Quot n. per illos dies verba temeritatis & minarum plena, quam multa conuicia & contumelias eredimus à militibus illis in Apostolũ iniectas fuisse, partim vt cognatorum Iudæorum dogmata peruertentem, partim vt præceptis regalibus aduersantẽ? Modò a. vt seditiosum, & causam tumultus: Modò vt Mosaicis legibus contrarium

con-

conuiciabatur: nonnunquam pugnis & alapis eum percutiebant: neque quisquam illud dubitare potest, quin catenis illis vehementius ac laboriosius Apostolum constringentes, ità coarctauerint, vt ex omnibus his maiorem doloris sensum percipiens, celeriter ab hac vita migraret. Sed omnia illorum studia & facta, inania extiterunt, perinde ac si quis in aqua ipsa literas imprimat, vel aërem verberet. Quo enim diutius in carcere Apostolus detentus est, eo firmior atque constantior effectus fuit, & acerbis illis ærumnis, quibus vndiq; affligebatur, vt quibusdam stimulis, excitatus & erectus: tantum aberat, vt rebus his infirmior fieret ac deficeret, vt custodes illi, Apostoli Petri iucunda & secura hilaritate confusi, in ruborem conuerterentur.

IX. Hæc cùm ità se haberent, preces ab Ecclesia missæ, in cœlos pernetrarunt. Itaque statim Angelus illinc missus est, & in carcerem veniens, illum compleuit lumine, vt Apostolorum summus miracula, quæ fierent, apertè intueretur. Percusso autem eius latere: Surge, inquit, velociter. Ac ne quid absurdi in Apostoli mentem veniret, (quippe quòd satanas etiam ipse interdum in Angelum lucis se transformare, & figuræ ipsius specie sensum subripere soleat) cùm primum verba illa prolata sunt, Surge velociter, catenæ è manibus ipsius deciderunt, vt verba ipsa factis confirmarentur, neque potentiam aliquam ex earum numero, quæ Deo ipsi rebelles extiterunt, neq; quod visum fuerat, inane aliquod spectrum esse crederet: sed verum & cœlestem Angelum, visionem, inquam, veram esse sciret, ac certa fide comprobatam. Hæc cum ita processissent Apostolo, quoniam adhuc metu & tremore detinebatur, non solum re visa dubius atque anceps, verum etiam qua ratione dispositas militum custodias pertransiret: quippe qui multa diligentia & cautione, multisque vigiliis in eo custodiendo vtebantur, propterea Angelus: Indue te, inquit, sandalia tua, & præcingere vestimento tuo, & sequere me. Quoniam, inquit, Regis & Iudæorum timore adhuc detentus es, ac eorum militum vigiliæ, qui circunstantes te custodiunt, horrorem ac stuporem tibi attulerunt, ob idque non his, quæ à me dicuntur, fidem habes: tanto te auxilio ac præsidio munitum esse facio, sicque omnem metum à mente tua excutio, vt & pallio ipso sine timore aliquo, & sandaliis indui possis. O celerrimum Dei auxilium. O Apostoli in Deum fiduciam atque gratiam. O maximas & ex corde ipso prolatas preces, quæ tanquam à funda quadam, ab ipsius Ecclesiæ ore prolatæ, atque in cœlos emissæ, Herodis animum lethaliter vulnerarunt, & Apostolorum principem ab eius manibus incolumem eripuerunt. Proh quanta est Apostolica gratia, & spes firma & vera, quibus diuinum numen propitium, & ad audiendum promptum habens, à mortis laqueo Petrus ipse ereptus est.

Actor. 12.

2. Cor. 11.

Liberatur S. Petrus à vinculis per Angelum.

X. Ат si quis dubitaret, & à nobis illud quæreret, curnam Apostolum ipsum eius Magister Iesus à Iudaicis manibus non eripuit, quo tempore ab illis comprehendebatur: sed & vinculis, & custodia, diebus aliquot eum vexari, atque affligi permiserit: qui hoc obijcit, is consideret, non ita inimicos ipsos fuisse miraculum illud cognituros, si Apostolum statim, cum comprehenderetur, Dei auxilium eripuisset: quemadmodum cùm eorum manibus detentum, catenis vinctum, & à custodibus cautè seruatum, è mediis atque ineuitabilibus illis retibus liberauit. Tunc enim his, à quibus comprehendebatur, fortasse id veneficio & magicis artibus factum videri potuisset, quo minus ab eis comprehensus esset: itaque Apostoli miraculum irrideri ab illis potuisset. Nunc verò cum & catenis vinctus, & quatuor quaternionibus militum custoditus, & inter duos milites cubans, omnibusque his rebus paratis, quæ mortem condemnatis hominibus afferre solent, ita superno auxilio dignus habitus sit, & contra omnium opinionem admirabilem liberationem assecutus fuerit, tanto hoc admirabilius, & contra opinionem omnium fuit, quanto è mediis malis seruari maius est, quàm illa non attigisse.

Cur nō statim liberatus sit S. Petrus, cum comprehenderetur.

XI. Ат Apostolus ipse vel post tanti miraculi potentiam, & Angeli adhortationem nesciebat verum esse, quod fiebat per Angelum: sed videbatur sibi visum videre. Adhuc enim arguebatur humanæ naturæ infirmitas, quodque supra naturam eo modo, qui explicari non potest, efficiebatur, cum naturali ordine ac viribus comparatum, tale perindè, ac si inane aliquod visum esset, æstimabatur. Sed quidnam Angelus ipse? Quoniam illum vidit adhuc animo fluctuantem, visioni fidem non habere, neque quicquam ex ijs, quæ fiebant, re vera factum admirabiliter existimare, primam & secundam militum custodiam ita sine strepitu cum Apostolo pertransiit, vt custodes ipsi eorum transitionem ne senserint quidem, diuino nutu somno ipso illorum palpebras detinente, quo minus factum illud sentire possent. Cum verò ad portam ferream venissent, quæ ad ciuitatem ducebat, illa vltrò aperta est, Deo ipso & hoc loco miraculum faciente, & Apostoli formidinem paulatim subtrahente, vt ad ea, quæ deinceps futura erant, promptior fieret.

Act. 12.

XII. Postea verò, quàm exeuntes processerunt vicum vnum, Angelus quidem ipse auolauit, neque amplius apparuit: Ille verò cum miraculi sensum cepisset, atque considerasset tam ea, quæ prius in carcere mirabiliter effecta fuerant, quam quæ nunc supra naturam prodigiose facta viderat, atque hæc cum illis conferens, & vtraque vicissim comparans, de visione ipsa certior factus fuisset, quòd videlicet non inane aliquod spectrum, sed verum illud fuerat, quippe quod manifesto rerum euentu confirmatum videbat: gratias Deo agens, talem emisit vocem: Nunc scio verè, quòd misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorum. Quidnam est, quod dicis, Apostolorum princeps? Nunc te sciuisse ais? Nunc credidisti? Nunc gaudes miraculo? Quonam abijt feruor ille tuus? Quonam auolauit certa illa spes? Quonam effluxit illa tua vehemens confessio? Vbinam sunt claues regni cœlorum? Vbinam appellatio, qua Ecclesiæ firmamentum nominaris? Vbi ardens illud desiderium, & coniunctio ad mortem vsque inseparabilis? Nunquid tantæ fidei argumenta, inania extiterunt? An talis & tam multa spes in ventos dissoluta est? An non sensisti, quæ à Magistro tuo prodigia sunt effecta? Oblitus ne es maritimæ illius fluctuationis, quemadmodum dextera sua te, qui submergebaris, incolumem seruauit? An non autes tuas vocibus illis adhuc habes personantes: Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ille faciet, & maiora his faciet? Nonne scis, quemadmodum è monumento exurgens, custodes ipsos velut mortuos prostrauit, & ea, quibus monumentum signatum fuerat, intacta seruauit? Nonne præsens fuisti, cùm mortuos homines suo iussu exilire fecit? cùm cæcis hominibus videndi facultatem præbuit? cùm tibi per sancti Spiritus aduentum miraculorum potentiam impartiuit? cum in porta speciosa claudum hominem, cùm Æneam, cùm Thabitam, alterum integrum pedibus, & ad currendum velocem, alterum diuturno morbo liberum reddidisti, huius animam, quæ auolauerat, in corpus reduxisti? Cùm tantorum & talium miraculorum particeps effectus fueris, quorum alia videris, alia ipse feceris, cùm denique multam ipsius Dei potentiam expertus fueris, nunc te scire dicis, quod ais: Misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis? Si tot præteritis miraculis adductus non fuisti, vt crederes, quomodo vni huic credes? Si tantorum miraculorum multitudo veritatis confirmationem non attulit, qui poterit vnum hoc fluctuantes cogitationes tuas sedare? Maximè, inquit ille: non enim talia sunt diuinæ potentiæ opera, vt facilè comprehendantur, & fidem afferant: facilis enim comprehensio non solum non auget miracula, sed etiam illa imminuit atque extenuat, & eorum, quæ facile comprehenduntur, formas ex animo delet. Quod verò examinatione & variis cogitationibus sæpè probatum fuerit, plus veritatis, quàm opinionis, ingignit,

Ibidem.

Matt. 16.

Matt. 14.

Iohan. 14.

Matt. 28.

Actor. 3. 5.

eò quod animæ ipſius dubitatio atque infirmitas, ad ea, quæ ſenſum ſuperant, & ardua ſunt, comprehendenda minimè idonea, poſt fluctuationem multam & cogitationum varietatem, demum certam fidem ac veritatem in animos ipſos immittere, atq; altius infigere ſolita eſt.

Act. 12. Cvm deindè Apoſtolus ad eam domum acceſſiſſet, in qua fideles homines congregati erant, & ianuam pul- XIII.
ſaſſet, ab ancilla quidem ipſa, cum agnoſceretur, nunciatus ijs eſt, qui intus erant. Sed quod ancilla nunciabat, tam incredibile videbatur, vt inſana eſſe crederetur, & non Apoſtolum, ſed eius Angelum præſentem vidiſſe putaretur. Cùm verò patefacta ianua Apoſtolus ipſe ad eos ingreſſus eſſet, omnes ſtupuerunt, inſperatam eius liberationem videntes. Tum ille ſtatim narrauit, quemadmodum ab Herode comprehenſus, & in carcere detentus, & ferreis catenis vinctus fuerit, quodq; per Angeli viſionem catenæ ipſæ è manibus cecidiſſent, ipſe verò Angelum ſequens, eorum, à quibus ſeruabatur, cuſtodias præteriſſet, & portam ſponte patefactam tranſiſſet. Quibus rebus perterrefacti, & admirabili narratione illa perculſi, apud ſeipſos non amplius eſſe videbantur, gaudio cum admiratione conuincto, & duobus his affectibus illos obſidentibus. Tales enim ſunt res, quæ à Deo proficiſcuntur: quippè qui neque lætitia nimia homines ipſos diſſolutiores fieri, neque propter miraculum ad nimium ſtuporem labi permittit: ſed gaudio animum erigit, & ad iucundiorem ſtatum traducit: admiratione autem ac ſtupore cohibet, nè vlterius progrediatur: deniq; vtraq; re hominem ipſum in compoſito ſtatu conſeruat.

Nota vnũquemq; hominẽ ſuum habere cuſtodem Angelum.

In miraculis ſuis quid Deus efficiat in hominibus.

Hoc loco velim conſideres Apoſtoli mentem ab omni ſuperbia & ambitione alienam, eiusque modeſtiam XIV.
animaduertas: quippe qui miraculo illo non ità elatus eſt, vt ipſum tuba cecinerit, quod fortaſſe alius feciſſet: non præclara illa facta oſtentans, ſupra tecta prædicauit, non præ lætitia rem ipſam omnibus velut triumphans propalauit, aut cum peregrinis & notis hominibus ea communicauit: ſed manu ſilentium indicens, his ſolis, qui in Eccleſia erant, ſummiſſa voce factum ſignificauit, per quos Iacobo & ijs, qui cum eo erant, rem nunciandam curauit: vt cũ audiuiſſent, qualibus vinculis præter ſpem ereptus fuerat, magis magisq; ad fidei prædicationem incumberent, miraculorum ſpe corroborati: quique à Iudaica infidelitate ad Chriſti fidem nuper conuerſi, & diuinæ cognitionis lumine illuminati fuerant, illi eadem opera confirmari, & ſi quam de Dei fide in animo latentem dubitationem haberent, ab illa reuocari poſſent, & in bonarum rerum perſeuerantia firmiores eſſent. Sed ô animi excæcationem, quæ Herodis mentem corripiens, totum illum ita oppreſſit, vt obſtinato animo miraculorum, quæ per Apoſtolum effecta fuerant, potentiam non conſiderauerit. Decebat enim admirabilem Apoſtoli Petri liberationem ex cuſtodibus, ex catenis, deniquè ex foribus ſigillo impreſſo clauſis certa fide proſequi, neque negligentia aliqua factum credere, vt id accideret: ſed animo commoueri, atque erubeſcere, & reſipiſcere: & ſi non apertè propter Iudæorum in Apoſtolum ipſum furorem atque inſaniam, ſaltem animo miraculum illud prodigioſum ſecum admirari atque obſtupeſcere, & à cædendis cuſtodibus deſiſtere. Verùm ille, vt eius ferocitas atque inhumanitas magis cognoſceretur, innocentes homines mortis ſententiæ ſubiecit, idque cum illi in Apoſtolo cautius cuſtodiendo nihil aberraſſent. Cum enim Herodes ipſe furorem ſuum in Apoſtolum effundere, & ferocem animum Apoſtolica cæde ſatiare non potuiſſet, quod proximum fuit, in cuſtodes illos, ita vt erat inſanus, mortem intulit.

Modeſtia S. Petri.

Herodis cæcitas.

Milites ſuos Herodes interficit.

Qvo ſi Apoſtolus illos ipſos, qui eius cauſa condemnati fuerant, miraculo aliquo facto à morte non libera- XV.
uit, quæſtio hæc duobus modis ſolui poteſt: Primùm quòd inhumanè ac ferociter cuſtodes illi aduerſus Apoſtolum ſe geſſerant: quippe qui vnà cubantes, verborum plagas vinculis acerbiores infligebant, ac nihilo minùs, quam Herodes, rabiem ſuam & prauos affectus in beatum Petrum effundebant: deinde verò quòd non ſolùm aduerſus Apoſtolorum Principem tanta ferocitate abuſi fuerant, (benignitatem enim impetrare potuiſſent, ſi in eum ſolum peccaſſent) ſed etiam contra reliquos Apoſtolos eandem rabiem exercuerant, & multos alios fideles homines perſecutionum pœnis, & omnigenis cruciatibus ſubiecerant, ac mortis retia vndique eis parauerant. Hac de cauſa morti addicti ſunt, vt veteris & inſanabilis malitiæ, in qua educati fuerant, pœnas exoluerent. Hoc fuit Petri Apoſtolorum ſummi contra diabolum illuſtre trophæum, hoc miraculorum omnium, quæ in eundem Apoſtolum à Deo collata ſunt, maximè admirabile. Quid enim primum in hoc Apoſtolo admirabimur? Eius ne in Chriſtum ardentem beneuolentiam? An reuelationem è cœlo à Patre ipſo conceſſam? An quòd cum Magiſtro ſuo mori paratus erat, neque à mortuo auelli poterat? Quid, quòd poſt Chriſti reſurrectionem tertio interrogatus fuit? Qua re non ſolùm Ieſus Chriſtus ſingularem & ſummum in ſe Petri amorem declarauit, ſed mortis etiam genus iuuentutis ſenectutisq; nomine præmonſtrauit, & eo ipſo, quod ab alio cingendus eſſet, illum capite ad terram verſo, in crucem tollendum eſſe indicauit.

Cur S. Petrus cuſtodes ſuos à morte non liberauerit.

Matt. 16.

Iohan. 21.

Hic propter fidei abundantiam cùm reuelationem à Deo & Patre accepiſſet, Filium Dei viui Chriſtum aper- XVI.
tè prædicauit, & duarum naturarum veritatem certa fide teſtatus eſt. Hic Magiſtri deſiderio ac beneuolentia inflammatus, cum Ieſus ipſe longe anteà ſe cruciatus paſſurum indicaſſet: Propitius, inquit, tibi ſis, Domine: non erit hoc tibi. Quod cùm diceret, quaſi humanum quippiam, non diuinum, ſentiens, reprehenſus, ſilere docebatur. Hic è nauigio Magiſtrum aliquando repellebat, cum miraculi magnitudinem obſtupeſceret: quodque illum à ſe repelleret, eius rei cauſam eſſe dixit, quod ſe peccatorem agnoſceret. Hic præſens fuit, cùm Chriſtus alla forma in monte apparuit, & tria tabernacula conſtruere ſe paratum eſſe aiebat, vt Iudæorum ad inferendam cædem paratos ac ſceleſtos animos vitaret. An non hic cum Chriſto ſe moriturum promiſit, & homicidæ illius auriculam gladio amputauit, in omni re fidei ſuæ zelum atque ardorem oſtendens? An non hic eſt, qui ne valdè immiſericors & durus eſſet, in Magiſtri ſui negationem incidere permiſſus fuit, & fletu multo peccatum purgare? Quid dicam alia? Miſſam facio timiditatem, fugam, duritiem, & eius in ſepulcrum ingreſſionem, mulierum vnguenta ferentium læta nuncia. quemadmodum etiam Chriſtus ipſe illi ſeorſim apparuit, & in mari Tyberiadis miraculum effecit: item alia quæcunque antequam paſſus eſt, & poſt reſurrectionem, tam non credente, quàm credente diſcipulo illo, Ieſus perfecit. Quæ omnia non fruſtra ita diſpenſabantur: ſed (quantum hominis mente comprehendi poteſt) modò Apoſtoli remiſſum & infirmum animum Chriſto ipſo recreante: modò auſteram & duram eius mentem lenienre, & vtraque re illum docente, neque aliquid ſibi, quod humana infirmitate maius ſit, polliceri: neque animo decidere & obſtupeſcentem horrere quo tempore oportebat in cruciatibus perferendis cum Magiſtro communicare, & ſeruitutem diſcipulo conuenientem oſtendere. ſed intra mediocritatis fines conſiſtere, vt & ab inconſiderato feruore, & ab humili atque abiecta timiditate pariter diſtaret.

Matt. 16.

Luc. 5.

Matt. 17.

Matt. 26.

Luc. 24.

Iohan. 21.

Ego verò non verebor hoc de illo dicere, quòd teſtis, vt ipſe ait, Chriſti paſſionum agnoſcitur, & eius gloriæ, XVII.
quæ reuelanda eſt, communicator: quoniam ad eos Iudæos, qui diſperſi erant, congruẽtes & diuinas admonitiones per epiſtolas ſcripſit, quibus charitatem & Chriſtianæ fidei confirmationem ſuggeſſit, Chriſtiq; aduentum omninò futurum ſperari docuit, ac in illis ipſis & ex hoc tabernaculo nos migraturos eſſe prædixit: eaque ratione ad zelum, & diuinorum præceptorum obſeruationem noſipſos magis excitat, facitque vt maiore metu ac terrore afficiamur, diluuij, & eorum angelorum, qui peccauerunt, condemnationis exemplum afferens, quos & in tartarea loca detruſos fuiſſe affirmat: Ad hæc & alterum Chriſti aduentum ſignificat, quo tẽpore cælos tranſituros dicit, & ele-

1. Petr. 3.

2. Pet. 2.

2. Pet. 3.

& elementa ipsa comburenda dissolutum iri. Hunc vnigenitus Dei filius beatum prædicauit. Hunc Deus ipse ac Pater corona donauit. Hunc paracletus Spiritus sanctum reddidit, & instrumentum quoddam diuinas res spirans effecit. Hunc cælestes Angelorum ordines collaudarunt, & Apostolorum chorus valde admiratus, tanquam os suum, amplexatus est ac celebrauit. Hunc, qui Christo crediderunt, ducem & magistrum sequentes, ad infidelitatis scopulos non offendunt. Hunc ad cælum vsque peruenientem, & valde illustrem spiritualis Israelis columnam, & animarum in perfidiæ pelago fluctuantium gubernatorem appellamus. Hunc vt vmbræ legis expulsorem valde honoramus. Quique nos ad veritatis lumen traduxit, eum laudibus atque hymnis prosequimur. *Matt. 16.* Petrus os Apostolorũ

XVIII. VERE hic est Apostolorum firmamentum, & sacratus cælorum magister, arcanorum interpres, nutantium confirmator, lapsos erigens, firmos conseruans, pœnitentiæ dux ardentissimus: Petrus denique magnum illud orbis terrarum miraculum, Ecclesiæ iactatio, discipulorum decus, & eorum, qui recte sentiunt, ornamentum, Theologorum pulchritudo, Christi os, mens cælestis, Trinitatis purissimum tabernaculum, lapsorum reconciliator, honestè viuentium ductor, rectè currentium propugnator, omni cælesti & humana laude, omni præconio dignissimus. Cuius si vmbra & lintei morbos profugabant, certe catenæ, quæ venerandum Apostoli corpus attigerunt, quanto propiorem tactum habuerunt, tanto abundantiorem miraculorum vim participarunt: catenæ, inquam, illæ omninò venerandæ ac preciosæ, quæ Apostolicum illud ac beatum corpus colligarunt, quæ manus illas miraculorum effectrices adstrinxerunt, quæ diuina gratia ab ipsis repletæ sunt, ex quibus miracula abundè scaturiunt, quæ ægrotos homines à morbis liberant, quæ homines illos sanctos efficiunt, qui cum fide ad eas accedunt: à quibus animarum maculę mystico quodam modo expurgantur, & morbidæ influentiæ reprimuntur: quæ denique in aëream celsitatem extensæ, & vsque ad cælos ipsos peruenientes, à Dominico illo & diuino solio, tanquam ab ancora quadam, extenduntur. Has catenas potentiarum, quæ à Deo ipso defecerunt, princeps exhorruit, & nunc etiam exhorret, ac multo cum timore illas subterfugiens comprimitur. Has aërea spirituum multitudo metuens ac tremens, iaculisque inde immissis percussa, longius profugatur. Non enim ferre potest Spiritus sancti gratiam, has ipsas catenas obumbrantem, neq; scintillas ex diuino illarum igne exilientes sustinet: sed ab ipsis incenditur atque comburitur. Has composuit Dei Patris Verbum, eiusdem æternitatis & principij particeps, vt eius de Deo confessionis præmium essent. Illas ignitas reddidit carbo ille, ab Esaia antea visus, & ad Deum intuendum efficacissimus. Spiritus sanctus paracletus suo afflatu ignem, è carbone illo exilientem, ad opus perficiendum maximè idoneum reddidit. *Actor. 5.* Nota quæ hic tribuat S. Petro. Catenæ S. Petri venerandæ & earum mira præconia. Dæmones illas timẽt. *Esa. 6.*

XIX. QVAMOBREM licet ferreæ sit naturæ, diuina tamen gratia & potentia plenæ sunt. Ab his dæmonum praui spiritus illigati enecantur. Ab his princeps mundi huius pertractus, captiuus ducitur, à fidelibus hominibus illuditur, hoc est, ab ijs, qui antea peccatorum laqueis constricti, soluti & liberati sunt, & mortis retibus anteà circundati, ad vitam transierunt. Hæ diuinæ hæreditatis terminos cingentes, & vndique munientes, faciunt nè ab hostibus expugnari possint. Eædem Christianorum vertices coronantes, ab illorum hostium insidiis, qui corporeis oculis non cernuntur, intactos seruant. Nam etsi à malignis hominibus pro tormenti genere aduersus Apostolum sunt adhibitæ, tamen ad eos propellendos, qui malum aliquod inferre volunt, idoneæ sunt effectæ, non magis cruciantes, quàm venerandum illud Apostoli corpus vndique seruantes ac munientes. His catenis Apostolus ornabatur, his exultans ac gestiens se oblectabat, & tanquam regalem aliquem ornatum circumferens, animo exultabat. Has & pœnæ instrumentum cognoscebat, & coronæ multæ conciliatrices existimabat. His & nunc sanctissima, omnique ex parte incorrupta ac pura Christi sponsa Ecclesia, tanquam splendido monili, & aureo quodam ornatu induta, velut corona quadam ex intactis floribus contexta, decorata est, & ad dexteram sui sponsi partem assistit. Has, inquam, catenas & nos copiosissimus Christi populus hodierno die amplexamur. Has reuerentes veneramur & colimus, & pro animarum emendatione habemus. His omnem sensum & membrum admouentes, illarum sanctitate implemur, & per mentis intelligentiam sancti Spiritus gratiam in animos ipsos admittimus. Deceret certè, deceret non solum catenas, quæ manus illas adstrinxerunt, magnopere venerari: sed etiam indicia omnia, ad quæ Apostoli membra accesserunt, singulatim amplecti ac reuereri, & in illis singulis diem festum ac panegyrim celebrare. Ecce quantum iã olim S. Ecclesia catenas has venerata sit

XX. CONSENTANEVM autem & illud fuit eius prouidentiæ, & in nos benignitati, pro quibus laborauit, & quotidiè certamina & pugnas subijt, propter quos catenarum pondere adstrictus fuit, & crucis mortem libenter suscepit: consentaneum, inquam, fuit seipsum his, qui per eum Christo crediderunt, distribuere atque impartiri: & veteri quidem Romæ venerandi sui corporis depositionem ac sepulturam largiri: huic autem regali & nouæ vrbi eorum, quæ passus est, symbola atq; insignia relinquere, & sacratissimi corporis loco, suauissimarum catenarum munere vrbem hanc afficere. Quas catenas qui in eandem præclaram vrbem venisse crediderit, non aberrabit, neque aliquid Deo & veritati contrarium crediderit. Verus quidem sermo, & in libris ipsis conscriptus ad nos vsque peruenit, non longè ab Herodis Tetrarchæ regia Petrum Apostolum in carcere, sed in propinquo quodam loco militaribus cohortibus obseruatum. Nam illi metuebant, nè Apostolus ipse ab aliquibus solueretur è vinculis, & miraculum fuisse videretur. Illic igitur seruabatur, vt tum propter regalis palatij vicinitatem, tum ob militum custodias & catenas, quibus ipse erat constrictus, nullam effugiendi facultatem haberet. Quoniam verò multi ex ijs, qui Petri Apostoli opera Christo crediderant, in regia illa erant, atque illic viuebant, & Regis ipsius ministeria obeuntes suam in Christum & eius Apostolum beneuolentiam in animis occultam seruabant, cum admirabili illo modo Apostoli Petri liberatio per Angeli præsentiam allata est, & Apostolus ipse per portam exijt, quæ ad vrbem ducebat, catenas illas in carcere derelictas, ipsi Herodis ministri, quibus diuinæ cognitionis lumen effulserat, clam sustulerunt, & apud seipsos velut thesaurum quendam eas conseruarunt. Quod verò à patre suo, vt dicitur, traditum, & de catenis illis narratum sibi quisque acceperat, posteris suis deinceps tradebat, & tuto in loco catenas illas occultas seruabat, quoad & Iudaica natio bello deuicta, captisque Hierosolymis, ad nihilum redacta est, & superstitiosæ idololatriæ cæcitate & errore sublato, Romanorum sceptra ad Imperatores, qui Christi fidem sequebantur, translata sunt. Quibus Christi & Apostolorum facta omni honore prosequi studentibus, hæc etiam Apostoli Petri catena manifesta facta est, & ab illis ad vrbem hanc regiam translata, in Apostoli Petri sacro templo iure optimo reposita est: quam, vt eius ipsius miraculorum effectricem, & veneramur, & amplectimur: hanc enim videntes illum ipsum mente inspicimus: hanc tangentes, illum à nobis tangi existimamus. S. Petrus Romæ sepultus. Nota quẽadmodum S. Petri catenæ asseruatæ sint, Vt Constantinopolim translatæ.

XXI. Sed quidnam gladius? Neque enim hic despiciendus est, quoniam & ipse Apostolica manu eductus, totam sancti Spiritus gratiam ac diuitias illinc attraxit. Hoc gladio Petrus, cum Iesus ipse à Iudæis caperetur, Pontificis seruum percussit, & eius aurem amputauit: qua re suæ in Magistrum fidei ardorem ostendit, suamque in eum, quam in animo accensam habebat, affectionem & beneuolentiam patefaciens, magnum quiddam effecit, non suis viribus fretus, sed Magistri potentiam spectans: per quam auris illa, quæ abscissa fuerat, homini percusso restituta est, ex hoc ipso furens illa Iudæorum multitudo, sectæ auris curationem repentè factam videns, resipisceret, & à sua *Matt 26.* *Luc. 22.* De gladio S. Petri.

Malchus & Iudæi ex curatione auriculæ non conuertebantur.

in Christum rabie desistens, ab eo prodendo abstineret, ac re ipsa eius ipsius, qui prodebatur, vim illam omnipotentē & diuinitatis magnitudinem cognosceret: de niquev t Pontifex ipse à seruo illo miraculum factum edisceret, atq; cognosceret eum, qui percussus fuerat, ita celerem curationem minimè assecuturum fuisse, nisi verus Deus esset ille, qui ab eo quæsitus iudicabatur. Aderat autem Apostolo gladius ille, non, vt aliquis diceret, ad proptios vsus, & manuum opera explenda sumptus, (Quomodo enim hoc fecisset is, qui Magistri sui præceptis obtemperans, non peram, non zonam, non gladium ferebat, sed expeditus, & omni vitæ apparatu liber ab his cognoscebatur, qui eius prædicationem accipiebant?) sed quoniam tempus illud expectabatur, quo Christus passurus erat, & discipulorum de Magistro cogitationes adhuc fluctuantes vacillabant. Partim enim credebant, partim non credebant: quapropter neq; sublimius aliquid cogitare poterant, neq; ad humiliorem omninò & abiectum sensum deueniebant. Illis autem adhuc imperfectioribus tutum non erat Christum aperte significare, & prædicere, quæ passurus esset. Cùm igitur eorum timiditatem Dominus Iesus perspiceret, manifestè, quod futurum erat, non explicauit: sed eorum, quæ passurus erat, mentionem obscurè fecit, dicens: Et qui non habet gladium, emat.

Luc. 10.

Luc. 22.

Luc. 10.

XXII. VERBA hæc non sunt illis consentanea, quæ antea dixerat, cùm non peram, non gladium possidendum præceperat. Quid est igitur, quòd gladios nunc emendos esse iubet? Maximè, inquam, ob eam causam, quod tunc quidem, cum illis inopiæ semina insereret, vt ad Euangelij cursum conficiendum leuiores & agiles atque expeditos redderet, gladiorum & aliarum rerum possessionem interdixit: hoc autem loco, tempore illo imminente, quo salutaris eius passio futura erat, tacito & mystico quodam modo indicare volebat, non dormiendum, neque animo decidendum: sed quasi contra Iudæos armari oporteret, & aduersus cæsores, tanquam in acie aliqua contraria standum esse, & ijs resistendum, qui Deum interficere parati erant, eiusq; sanguinem ac mortem sitiebant. Nunc non est, inquit, doctrinæ tempus, non curandorum ægrotantium locus, neque miraculorum opportunitas. Armis opus est, gladiis & huiusmodi propugnaculis ad arma illa repellenda, quibus homicidæ scelestissimi ad meā cædem vtentur. Hac igitur ratione Petrus gladium attulit, cuius licet feruentem beneuolentiam, & ardens studium Iesus ipse cognosceret, quodque eo gladio aurem illam abscissurus erat, non tamen prohibuit nè fieret, vt & eius in Magistrū suum ardor aperiretur, & curationis opus ad ingratos illos, qui Deum interficere aggrediebantur, redarguendos patefieret. Quod autem non ad oppugnandum, aut vlciscendum Dominus Iesus discipulis suis gladiorum possessionem præceperit, sed ad eorum, quæ passurus erat, significationem, licet hoc apertè cognoscere ex Euangelij verbis, cùm ipse dicit: Mitte gladium tuum in vaginam: quasi diceret: Non enim propterea iussi vos gladios possidere, vt illis ipsis inuasores vlciscemini. Non est mihi hoc optabile. Nam si deceret, & mihi opem ferri vellem, possem rogare Patrem meum, & daret mihi plusquam duodecim legiones Angelorum. Sed quoniam voluntarie meipsum ijs tradidi, propterea & gladiorum possessionem ad ea significanda, quæ passurus sum, vobis indicaui. Si enim permisi paululum te, Petre, gladio vti, ob eas causas feci, quas prædixi, & vt discipulos ad pericula, subeunda promptos efficerem. Sed conuerte gladium in vaginam, quòd mihi fas non est gladiis vti ad imminentes cruciatus auertendos. Nam licet antea gladios emendos Dominus præcepisset, & discipuli se duos habere dixissent, satisque illos esse Magister ipse respondisset, ea re significauit passionis suæ tempus prope esse, quasi gladijs vtendum esset ad inuasores repellendos.

Cur Dominus Apostolis gladios emere iusserit.

Matth. 26.

Iohan. 18.

Luc. 22.

Cur S. Petrus gladium suum secum semper attulerit.

XXIII. ITA igitur gladium Petrus possidens, secum & in prædicatione afferebat, tum vt si cubi opus esset, illo vteretur, tum vel maximè, vt ipsum videns, ad Magistri admonitionem memoria tenendam reuocaretur, & eo modo tempus illud, quo Iesus Crucem passus est, & ea, quæ postea secuta sunt, secum cogitaret, inuidiam scilicet, odium, insidias, proditionem, iniustum iudicium, iniustiorem mortis sententiam, Crucem, sepulturam, & reliqua omnia, quæ homicidæ Iudæi facere ausi sunt. Hæc, cum gladium illum Apostolus videret, contemplabatur: hæc assiduè animo reuoluebat: hæc secum repetens, meditabatur, gladio ipso memoriam suggerente, & ad prædicationem exequendam illum alacriorem efficiente. Hoc gladio & ad omne periculum pro Christo subeundum armabatur Apostolus, & ad pericula omnia suscipienda, tum vel maximè ad sacras illas catenas induendas, & iniquorum hominum carcerem habitandum: deniq; ad crucis martyrium subeundum firmior ac promptior effectus est. Quamobrem hic gladius, vt res quædam preciosa, & omninò veneranda, Apostolicisq; manibus deseruiens, ac eas tangens, eodem honore, & veneratione, qua & catenæ ipsæ in regali palatio, vbi Apostolo Petro sacrum templum erectum est, velut sacratus quidam & cælestis thesaurus, in intimo loco repositus seruatur, vt scimus: qui fidelibus Imperatoribus & fidelium virorum multitudini ad sanctitatem proponi solet. Cælestem enim gratiam confert, variarum curationum copiam suppeditat, sui cultores salutariter custodit, seque amplectentes erigit, animas ipsorum eleuans. Quod si breuis & informis videtur gladius ille, non est propterea despiciendus. Apostolicam enim miraculorum vim & potentiam secum continet. Nam hunc Apostolus, vt potentis Dei frameam possedit, & vt ancipitem gladium cognouit. Sic & aliæ Apostolicæ vestes atque indumenta, multum illa quidem vilia sunt atq; abiecta: sed si quis eorum decorem & magnificentiam, quæ mente comprehenditur, inspexerit, diuina & cælesti gratia repleta esse, & Apostolicis miraculis nihilo inferiora inueniet. Sed perinde valet, cum quis hæc ipsa recordatur, ac si Apostolum inuocet. Ego & carcerem ipsum, in quo Apostolus custoditus est, omni præconio dignum censeo, quippe qui omni veneratione plenus est: dignus enim habitus fuit, qui tantum sanctitatis domicilium intra se acciperet. Ego & solum illud, in quo decubuit, & vinctus dormiuit, sanctitate decorum existimo, & Apostolica gratia refertum.

Vide antiqui populi deuotionē.

Nota hæc de S. Petri gladio.

Apostolorum vestes quales fuerint.

XXIV. SED dubitat aliquis, num hæc ita se habeant: neque hæc tanti esse credit, vt gratiam illam, quæ in Apostolo fuit, participarint. Persuadeat huic vmbra ipsa, & semicinctia: quorum illa quidem ex corporis oppositione ad Solis lucem composita, & ab Apostolorum Principis tactu longè distans: hæc autem à Pauli corpore delata, & diuinam ex illo gratiam participantia, pari & miraculorum effectrici potentia repleta sunt: quodque admirabilius est, per secundam participationis consecutionem, & gratiarum translationem, sibi adhærentibus impartita, eandem miraculorum potentiam, & nihilo minorem abunde suppeditant. Considerandum igitur est: Si quibus gratia impertita est, ea talia sunt: qualisnam is est, qui vim illam impertiuit? Ac si participantes res, talium miraculorum gratiam præbent: quantum existimare oportet eum esse, à quo hæc impertita sunt? Maius enim est id, per quod aliquid fit, quam in quo efficitur: vt causa maior est eo, cuius est causa, cùm superiorem & digniorem gradum contineat.

Act. 5.

Actor. 19.

XXV. SI quis autem mihi daret, vt & sandalia & vestes, quibus ab Angelo se induere iussus est, ipse videre possem, illa certe apertis vlnis exciperem atque amplecterer, & vt cæleste donum in cordis mei penetralibus conderem. Hunc igitur sacratum gladium cum sacris & Apostolicis catenis connectentes, Petrum ipsum mente inspicere nobis videmur: & vtraq; tangentes, Apostolum à nobis tangi existimamus, neq; vllo modo ambigimus, eò quod hæc loco ab Apostolo ipso disiuncta sint: sed & hæc, & illum mente formantes, & per fidem ipsam in vnum copulantes, ad eū ipsum, qui per hæc passus est, totum referimus. Hæc amplectentes, illum videre nos credimus: atq; illum cogitantes, hæc, quæ illius fuerunt, videre nos arbitramur. Itaq; non omninò ipsius gratiarum expertes constituti sumus. Nam etsi in vetere vrbe Roma diuersatur per corporis sepulturam, quam vrbs illa sortita est: non tamen à nobis ipsis abesse vult, quod pertinet ad illius gladium & catenas. Adest enim & apud nos, qui partem hanc vt totum corpus conti-

Obserua has authoris voces.

continentes, ab eius coniunctione non separamur: sed cum vna eademque sit gratia, quæ per eius corpus, catenas, vestes & gladium miracula operatur: nemo dubitauerit, quin præsens sit in singulis, perfectus atque integer, & iis, qui cum fide accedunt, & hæc amplectuntur, pro diuino eorum desiderio atque ardore mercedem retribuat. Hic & vnus est, & multis impertitus, non imminuitur: quin etiam totus in se manens, omnem & eandem vim ostendit: & quamuis eorum, quæ passus est, symbolis non in vno, sed in multis locis diuisus sit: idem tamen est, qui in Apostolica Ecclesia prodigia & miracula ingentia perficit. Ita nihil ex iis, quæ in summo illo Apostolo insunt, inane est & actionis expers, nihil gloria & diuinis miraculis vacuum.

XXVI Tv verò ô Petre, Christi & Ecclesiæ petra & firmamentum, summe Apostolorum vertex, qui verus & ardens fuisti Christi discipulus: qui præter cæteros orationis libertate apud eum vsus es, viui Dei filium illum prædicando, cuius manibus regni cælorum claues tibi traditæ sunt, vt quæ à te in terra ligata aut soluta essent, eadem ligarentur & soluerentur in cælis: qui Christum Deum & hominem fuisse clarissima voce prædicasti: qui ex circumcisione, quæ in lege præcipitur, ad præputium diuinæ fidei cognitionem transtulisti: qui propter Christum omnia dereliquisti, vnum illum pro omnibus diuitiis possidere cupiens, à quo & mortis, & vitæ afferendæ potestatem accepisti: cui Deus cæleste mysterium reuelauit: qui columna quædam es è terra vsque ad cælos extensa, eos ducens, qui ad mansiones illas festinant: qui rudis & inscius artificiosam Græcorum orationem expugnasti: qui diuino Spiritu loquens, & verbo tantum gentes ipsas in ea conuertens, quæ voluisti, acerbam illam crucifixionem sustinuisti, vt nulla in re à Magistri cruciatibus distares: qui catenas has instar scelerati alicuius hominis pertulisti, & curationum fontem illas reddidisti: tu, quæso, adesto hodie misertus nostri, & hoc in loco spiritu versare. Adsis huic templo miraculorum promptuario, quod sancta nominis tui appellatione præcipuè honoratur: in quo venerandas catenas tuas, vt thesaurum quendam, reponi voluisti: in quo has ipsas, vt preciosissimas res, seruandas esse iudicasti: vbi catenæ ipsæ propositæ, & ab omnibus Christi fidem colentibus inspectæ, miraculorum deriuationes non corporeis oculis, sed mente ipsa perceptas, abundè à teipso quærentibus suppeditant. His catenis nostrarum animarum vulnera, quæso, liges. His tumores & inflationes, à delictis illatas, reseces, & diuinis medicamentis eas cures. His, vt scuto bonæ voluntatis, Christi gregem corones. His barbaros ipsos deuincias, captiuos ducas, & ciuitati te veneranti hostiles illorum exuuias conferas. Omnium maximè pium & fidelissimum Imperatorem nostrum, pro telis militaribus, his catenis armes, munias, custodias, victoriis & trophæis corones, hostibus terribilem, & subiectis benignum atque optabilem facias: vt pace fruentes sub eius regno simus, & ab eo gubernati, tranquillam & quietam vitam ducamus, veri Dei nostri gloriam celebrantes, quem tu in omni re gloriosè & magnificè celebrasti: quidoquidem conuenit omnis honor & adoratio æterno Patri, cognato Filio, & eiusdem substantiæ participi Spiritui sancto, nunc & semper, & in sæcula sæculorum, Amen.

Petrus petra Ecclesiæ.

Matth. 6.

Act. 12.

Inuocat S. Petrum.

Hactenus de catenis Constantinopoli collocatis. Catena verò altera de duabus eiusdem Petri catenis, missa ab Eudocia Romam Eudoxiæ filiæ, haud minori venerationi in Vrbe fuit. siquidem, quæ illam accepit, Eudoxia, matri religione non impar, in eius memoriam, & Petri Apostoli qui ea vinctus fuit, erexit Deo basilicam in Iuxtaquilino monte. Vbi non illa tantum Hierosolymis à matre Eudoxiæ missa catena recondita est, sed & diuino miraculo huic illæ coniuncta dicitur, qua sub Nerone Romæ vinctus Petrus in carcere Mamertino diu detentus est, à Romanis Pontificibus custodita. Habent enim tabulæ Ecclesiasticæ, ambas has catenas simul collatas, eiusdem generis & artis inuentas, sibi inuicem diuino miraculo copulatas, iunctasq; ac simul vnitas ex duabus vnam effectam esse: quarum memoriæ Kalendis Augusti fuere à Romano Pontifice consecratæ, in earumq; nomen Deo dicta basilica dedicata. Vide Baronium anno 439.

Eudoxia Romæ erigit titulum in honorem vinculorum Petri.

VITA ELEAZARI SACERDOTIS ET SEPTEM FRATRVM MACHABÆORVM, QVIBVS MATER OCTAVA ADDITA fuit, per D. Ambrosium episcopum scripta. Habetur in lib. eius II. de Iacob & vita beata.

A. M. 3887.

I. NEC te Eleazare prætermittam, vtpotè sacerdotum sacerdos, sed tuis iuuandus oratis, qui genere sacerdos, peritus in lege, maturus æui, cùm oblatus esses Antiocho persecutori, nec tentamentis potuisti capi, nec præmiis inflecti, nec suppliciorum acerbitatibus frangi. Denique à blandimentis cœpit, quia iudicabat tormenta sua posse superari. Erubesco, inquit, canitiem tuam, reuereor senectutem, miror prudentiam: Cur abstinendum bonis epulis putes, quas natura largitur? Relaxa istiusmodi peruicaciam, expergiscere aliquando, dum adhuc malo tibi persuadere quam extorquere, ne victus suppliciis, facias quod refutas ratione inuitatus. Ad hæc respondit senex: Nos Antioche non intentione ducimur, sed reuerentia legis tenemur, quæ à suilla carne abstinendum præcipit. Pulcherrimam creaturam iudicans, negare tamen non potes quod potior sit temperantia, quam voluptas: potior legis obedientia, quam præuaricatio. Quod si hoc leue putas, vt carne vescamur suilla: qui in minimis legem contempserit, quomodo in magnis tenebit? Aut si preciosa est creatura huiusmodi, vindicaris: cum eo quod sit pulcherrimum, defraudamur. Abstinentia autem nostra, disciplina est castimoniæ. Discimus enim resecare luxuriam, cupiditates vincere, excludere concupiscentias, delectationibus corporis obuiare. Fortitudinis quoque exercitium est, pœnis pro lege non cedere. Iustitiæ quoque insigne atque prudentiæ, vt quod sequendum elegimus timore Dei, morte proposita reseruemus. Quis escam imperet liberis? Quis autem se ridendum præbeat? Quis autem in hoc seruiat, & non ridebitur? Non sum ita senex, vt mihi non iuuenescat animi fortitudo. Suspensus itaque cum hinc atque inde grauiter verberaretur, nec iam ferrent senilia membra verberum pœnas, lassatis carnificibus atque extensoribus, in terram deflexus, inflexibilem mentem gerebat. Et quidam seu longæuam miseratus ætatem, seu tentamentis circumuenire desiderans, Responde, inquit, tantummodò te manducaturum, nos te escæ eius immunem præstabimus. At ille clamans, Nequaquam, inquit, contingat mihi vt fiam senex incentiuum iuuenilis erroris, qui hucusque eram forma salutaris instituti. His ergo ludibriis vt paululum viuam lucrabor, & totius vitæ labores addicam, breuis viatico senectutis? Senectus portus debet esse, non naufragium vitæ superioris. Non te negabo lex patria, non abiurabo vos sancta instituta maiorum, non decolorabo vos infulæ sacerdotales, non te perfidiæ puluere turbabo canities. Quid multa? Immoriendo tormentis factus est cæteris magisterium perseuerantiæ, qui electus erat ad infirmitatis exemplum. Beatus igitur, in quo non potuerunt tormenta rationem vincere. An non beatus, qui potuit virtute animi victor esse pœnarum, pietatisque remigio, seruare integram in tantis fluctibus passionem?

Augusti 1. Ex cap. 10.

1. Mach. 6.

Attende quantæ sit constantiæ S. Eleazari responsum.

Grauiter verberatur.

Magisterium perseuerantiæ S. Eleazarus.

II. POST ipsum statuti sunt pueri septem cum matre. Insultare licet tyranno, qui dum callidè à sene incipiendum putat, magistrum eligit quo discipulos faceret fortiores quorum velut puerilem ætatem præmiis prouocabat ad culpam, arguebat terroribus ad formidinem. At illi non degenores tanto duci respondent: Quid nos contemnis vel

Ex cap. 14.